

Kafijas veikaliņš "MONTE KRISTO"
Ģertrūdes ielā. Iekārtojums – veikala
īpašnieks Andris Jānis Auziņš (Kanāda)
un veikala vadītājs Valdis Vipulis.
Kāpnes – firma "INTA UNION" (Latvija).
Krēsli – firma "TACES" (Jaunpiebalga).

Veikali, veikaliņi un mēs

Ingūna Rībena,
arhitektē
Foto Indriķis Stūrmanis

*Anonīmo sterilitāti,
funkcionālismu kā aug-
stāko dievu un priekšme-
tus, kuros nekas nelieci-
nāja par kļūdīties tiesī-
gas cilvēka rokas klāt-
būtni, nomainīja alkas
pēc vides, kurā visam
piemīt šķietama morālā
un fiziskā nolietotība.*

Gaismas un smalkas smaržas pieliets miers. Izsmalcinātība, dārdzība un tīrība gan visikdienišķākajā nozīmē, gan arī formās, līnijās un materiālos. Perfektā pilnības pasaule. Gandrīz nekad neviena pircēja, tikai pārdevēji kā manekeni no elitāriem modeļu namiem sastinguši graciozās pozās. Apģērbi, kurpes, somas, smaržu pudelītes gozējas sterilos plauktos, stiklotās letēs, nišās un uz postamentiem – jauni, bagāti, dārgi, laimīgi.

Un arī nedaudzie, kādreiz redzētie veikala apmeklētāji stilistiski iekļaujas un papildina šo pasauli, kā izņēmumi ar savu klātbūtni apstiprinādami likumsakarību.

Un tikai plašajos, gaumīgi dekorētajos un izsmalcināti atturīgajos skatlogos pelēka, atsvešināta un tāla atspoguļojas dzīve aiz tiem.

Ja no ielas šeit ieaicinātu pirmo pretimnākošo pensionāri vai ierindas ģimenes mammu, kas, skriedama no darba uz bērnudārzu, pa ceļam šo to iepirkusi, iznāktu īsts mākslas foto – tik liels būtu šis modeļa fona kontrasts (atcerēsimies klasiskās bildes – sievietes ķermeņa kailā daile uz raupja, pirmatnēja fona).

Ja ieaicinātu... Paši viņi nekad

neienāks, un tas arī nemaz nav domāts viņiem. Un ne jau tikai tādēļ, ka nekad neko šajos veikalos nespēs nopirkt. Es pat apgalvotu, ka pamatā tieši NE TĀDĒĻ. Iemesls ir daudz smalkāks un saistās ar daudznozīmīgo, miglaino cilvēka dvēseles arhitektūru. Iespējams, tas meklējams iekšējās un ārējās pasaules nesaderībā. Cilvēku galvās ir modelis, kuram tas viss neatbilst, gluži vienkārši viņi TĀ NEDZĪVO!

Galū galā – kas tad ir STILS un cik lielā mērā tas pastāv atrauti no mums.

"... STILS izpaužas SATURĀ un FORMĀ un ir to vienotājfaktors.

STILS ir VESELĀ reprezentants katrā daiļdarba detaļā..."

Šādos veikalos, šādā vidē vairums cilvēku izjūt šo savas dzīves saturisko nesaderību ar piedāvāto formu, piedāvātā vide izsit zem kājām pamatu pašcieņai, viņi nejūtas kā VESELĀ reprezentanti. Telpas veidolā ir ielikts pavisam kāds cits priekšstats par to, kā būtu jāizskatās cienīgam cilvēkam, piedāvātā vide šos cilvēkus neuzrunā džentlmeniski, tā viņus noliedz.

Veikala augsti un auksti perfektā no ikdienas dzīves atsvešinātā vide šeit nepilda integrējošo stilistisko funkciju, tā ir tāla un sveša dau-

1. A/s "KODRI" veikals "BOSS & MONDI" uz Tērbatas un Stabu ielu stūra. Firmu "BOSS" un "MONDI" interjerstilistika. Iekārtojums – Armands Bisenieks.
2. Firmas "TIMWELL TRADING" veikals "BALLY" Tērbatas ielā. Šveices firmas "BALLY" interjerstilistika. Veikala plānojums izstrādāts Šveicē. Vitrīnas, interjera mainīgais dizains – firmas "TIMWELL TRADING" grupa "FLORART".
Tuvāko 5 gadu laikā "BALLY" mainīs savu stilistiku, pie tā jau tiek strādāts. Līdz ar to mainīsies arī "BALLY" veikalu interjeri visā pasaulē.
3. "ESTĒE LAUDER" veikals Brīvības ielā, viesnīcas "LATVIJA" zemes līmenī. Interjerstilistika – firma "ESTĒE LAUDER". Iekārtojums – arhitekta Vera Tugaļeva. Veikala apjoma ārējā čaula – arhitektu birojs "LX".

1

dzu pilsoņu esības un sadzīves līmenim. Šeit netiek estētiski padarīts likumīgs reālais dzīvesveids. Visplašākā diapazona cilvēki šādos veikalos nejutās papildīti ar intīmu apmierinājuma izjūtu, īpatnēju brīvību, viņi šeit nesaņem augstāko sociālo sankciju uz tiesībām būt tādiem, kādi viņi ir.

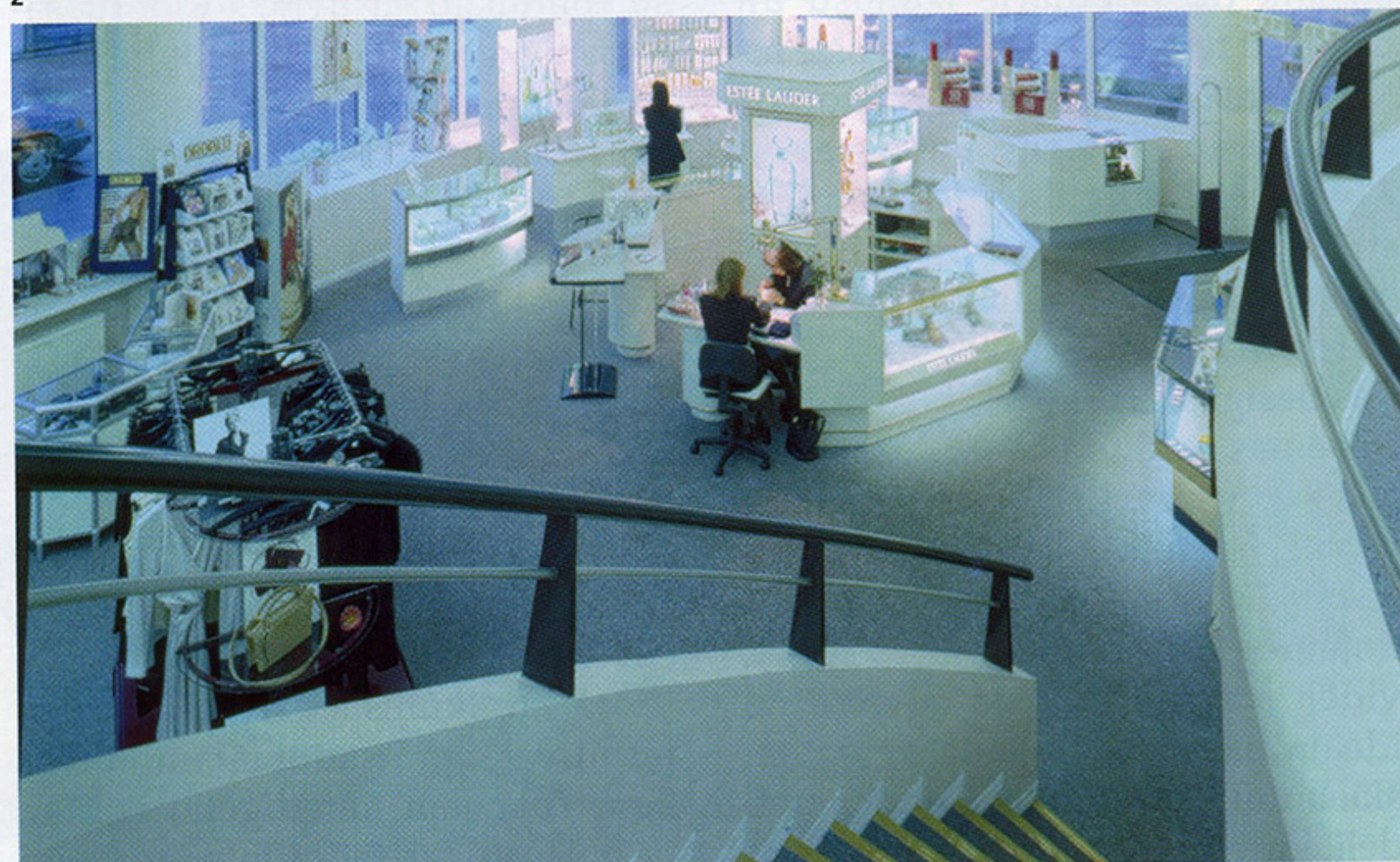
Iespējams, par to nav domāts, iespējams, tas ir nākotnes jautājums, jo gan "BOSS & MONDI", gan "BALLY", gan "ESTĒE LAUDER" veikali pārstāv lielas pasaulslavenas firmas, to interjeri, mēbeles un detaļas nav projektētas un dizainētas Latvijā, bet gan visā pasaulē izveidotā un akceptētā šo lielfirmu stilistika tikai pielāgota konkrēto veikala telpu konfigurācijai, plānam un vajadzībām.

Šādā kontekstā daudz demokrātiskāki, šķietami pieejamāki un arī stilistiski modernāki pašreizējā pasaules arhitektūrā un interjer mākslā ir lielāki un mazāki, pavisam pēc cita satura un formas veidoti veikali un veikaliņi.

Publicējam fotomateriālus no nelielā, mājīgā un gaumīgā, bez profesionālu arhitektu un interjer mākslinieku klātbūtnes, tikai pašu veikala īpašnieku un apsaimniekotāju spēkiem iekārtotā kafijas veika-

2

3

1

liņa "MONTE KRISTO" Ģertrūdes ielā; mazliet ekstravagantā un pikantām detaļām bagātā apģērbu veikaliņa "MODUS VIVENDI" (arhitektu birojs "SĪLIS, ZĀBERS, KĻAVA") uz Čaka un Ģertrūdes ielu stūra; un džinsu veikaliņa "DŽENOVA" Stabu ielā, ko iekārtojusi māksliniece dizainere Marina Kravčenko (beigusi VMA Pedagoģijas nodaļu).

Pasaules attīstītāko valstu arhitekti jau krietni sen izgājuši caur visiem augstas tehnoloģijas (*high-tech*) priekiem, noguruši un apnikuši no modernistu sajūsmas par perfekto mašīnu estētiku, pragmatismu, progresīvo tehnoloģiju un konveijera procesa neierobežotajām jaudām un iespējām, novērtēja to kā naivu vai vismaz garlaicīgu.

Arhitektūrā (un interjerā kā tās sastāvdaļā) atgriezās nostalgija pēc garīguma, cilvēka roku un laika dimensijas klātbūtnes. Sāk rasties pašlaik tik populārie izbijušu un nebijušu telpas vēsturi imitējošie interjeri (klasisks piemērs – restorāns "Pulkvedim neviens neraksta..."). Konveijera produkcijas anonīmo sterilitāti, funkcionālismu kā augstāko dievu, priekšmetus un vidi, kuros nekas neliecināja par kļūdīties tiesīgas cilvēka rokas klātbūtni (mašīnas nekļūdās!), nomainīja alkas pēc vides, kurā viss, kas ir ap mums, nestu sevī kaut kādu šķietamu morāli fiziskās nolietotības uzliedojumu, visur tiktu uzturēts kopējs vidēji statisks līmenis novirzē no ideāla parauga. Dažāda veida sašķiebumi, plaisas, pleķi, nezēmerēti dēļi, ķirmju sacaurumotas sijas, pir-

matnēja ķieģeļu mūra fragmenti, it kā sarūsējušas lampas, nostaigāti grīdas dēļi un visādas citādas novirzes no taisnās normas līnijas un tīrās virsmas ir tik cilvēciski intīmi un izpilda šeit to pašu INTEGRĒJOŠI STILISTISKO funkciju kā savijumi, voluntas barokā, radot īpašu, citai filozofijai (tātad saturam) pakļautu gaisotni. Tāda ir dzīve, tādas lietas dara laiks, un arhitekts atļaujas to neslēpt un neuzspēlēt perfektumu.

Tāds īss, populārs un nosacīts ekskurss arhitektūras vēsturē no pie mums neizdzīvotā augstās tehnoloģijas (dēvēts par modernismu) laika līdz mūsdienām, lai kaut nedaudz mazinātu daudzu (īpaši vecākās paaudzes) cilvēku nepatiku un caur izpratni tuvotos tādām telpiskajām vidēm, interjeriem kā pie minētie (spilgtākais to vidū "Pulkvedim..."), kuri savās kolorītākajās izpausmēs gandrīz vai turpina mūsu komunālo virtuvju, koridoru, sanitārmezglu, daudzdzīvokļu māju kāpņu telpu u. c. stilistiku, gan tikai tīri formāli, pēc satura un būtības būdami būvēti uz pavisam citām vērtībām, pārstāvēdami pavisam citu filozofiju... Lai gan nav viegls šāds lēcienis pāri 30 neizdzīvotiem gadiem. Tik saprotami un cilvēcīgi ir kompleksi no dažādu iemeslu dēļ nebijušas, neizbaudītas bērības vai jaunības, kuri palaikam traģikomiski dīvainu izpausmju veidā pavada cilvēkus visu dzīvi.

Ja vairākums iedzīvotāju ļautos intuitīvai, ar sadomātām prāta konstrukcijām neredīgētai izjūtai, tie apjaustu, ka šādos interjeros viņi

2

1. Džinsu veikaliņš "DŽENOVA" Stabu ielā.

Māksliniece dizainere – Marina Kravčenko.

Celtniecības darbu vadītājs – Jānis Caune.

Veikals atvērts 1996. gada pavasarī.

2. Apģērbu veikals "MODUS VIVENDI" uz Ģertrūdes un Čaka ielu stūra.

Arhitekts – Andis Silis (arh. birojs "SĪLIS, ZĀBERS un KĻAVA").

Darbu vadītājs – Juris Guščiks.

Avīžu sienas un lampas –

Aldis Karkovskis, Marija Karkovska.

Individuālā dizaina mēbeļu izgatavotājs – LATVIJAS FINIERIS.

Metāla elementi – RAIMONDA MARKUŠA metāla darbnīca.

Pasūtītājs – SIA "BAVERINA".

50.–60. gadu franču avīzes no Rūdolfa Piņņa personīgās kolekcijas.

vienkārši jūtas mierīgi, bez kompleksiem, labi un uzdrīkstas spert kāju pār šo veikalu sliekšni arī tad, ja pat tuvākā gada laikā nav ieplānojuši šeit neko iegādāties. (Arī šie veikaliņi nav lēti.)

Vēl atliek profesionāli piebilst tikai to, ka arhitektam režisēt un stilistiski perfekti novadīt šo iluzoro, it kā gadījuma rakstura un šķietamo nejausību pilnās vides radīšanu, kas, protams, pamatā top ar mūsdienu materiāliem un tehnoloģijām un kam, lai uzrādītos piederība konkrētam laikam, klāt jāpievieno arī ultramodernas detaļas un citāti, ir augstākās sarežģītības pakāpes darbs, jo – kā saka franči – vislabākais ekspromts ir organizēts ekspromts. ■